

ENHETLIGHET MOT ENHET

Om vi betraktar hela detta manifestationsområde, som vår värld är, kan vi säga att de existerande tingen blir mindre kvalitativa och mer kvantitativa, allteftersom de avlägsnar sig från den principiella enheten. Denna enhet, som syntetiskt innehåller alla de kvalitativa bestämmningarna av detta områdes möjligheter, är i själva verket dess essentiella pol, medan den substantiella polen, som man uppenbarligen närmar sig i samma mån som man avlägsnar sig från den andra, utgöres av den rena kvantiteten med den obestämda "atomiska" mångfald som den medför, en mångfald som utesluter varje annan skillnad än den numeriska mellan sina element. Detta gradvis fortskridande fjärande från den essentiella enheten kan för övrigt betraktas från två synpunkter, såsom en samtidighet och såsom ett eftervartannat. Vi vill säga att man kan betrakta det dels i de manifesterade väsendenas sammansättning, vari dessa grader bestämmer ett slags hierarki för de element som ingår däri eller de olika tillstånd som svarar däremot; dels i hela manifestationens fortgång från en cykels början till dess slut. Det säger sig självt att det är den andra av dessa båda synpunkter, som vi här särskilt intresserar oss för. I alla händelser skulle man i detta avseende kunna geometriskt framställa det område det handlar om med en triangel, vars spets är den essentiella polen, som är den rena kvaliteten, medan basen är den substantiella polen, det vill säga vad gäller vår värld den rena kvantiteten, symboliserad med mångfalden av punkter i denna bas i motsats till den enda punkt som spetsen är. Om man drar räta linjer parallella med basen för att åskådliggöra de olika grader av fjärande vi just talat om, är det tydligt att den mångfald, som symboliserar det kvantitativa, blir mer markerad i samma mån som man fjärrar sig från spetsen för att närma sig basen. Men för att symbolen skall vara så exakt som möjlig, måste man förutsätta att basen är obestämt fjärrad från spetsen, först emedan detta manifestationsområde verkligen självt är obestämt och sedan därför att mångfalden av punkter i basen skall så att säga föras till sitt maximum. Annars skulle man därigenom kunna ange att denna bas, det vill säga den rena kvantiteten, aldrig kan nås under manifestationsprocessen, även om den oupphörligt strävar allt mer däremot och från och med en viss nivå spetsen, det vill säga den essentiella enheten eller rena kvaliteten, på något sätt förloras ur sikte, vilket alldeles motsvarar vår världs nuvarande tillstånd.

Vi sade nyss att i den rena kvantiteten "enheterna" inte är skilda åt annat än numeriskt, och i själva verket finns det intet annat avseende, i vilket de kunde vara det. Men det är faktiskt detta, som visar att denna rena kvantitet i verkligheten och med nödvändighet befinner sig nedanför all manifesterad tillvaro. Det finns här anledning att hänvisa till det som Leibniz kallade "de icke urskiljbaras princip", i kraft varav det ingenstans kan finnas två identiskt lika väsenden, det vill säga två som i alla avseenden är varandra lika. Detta är, som vi på ett annat ställe visat, en omedelbar följd av den universella möjlighetens icke-begränsning, vilken medför avsaknaden av varje upprepning i de enskilda möjligheterna. Och man kan ytterligare säga att två förmodat identiskt lika väsen i verkligheten inte är två utan, då de sammanfaller i allt, blott ett och samma väsen. Men just för att väsendena inte skall vara identiskt lika eller icke urskiljbara, måste det alltid finnas någon kvalitativ skillnad dem emellan, alltså att deras bestämmingar aldrig är rent kvantitativa. Detta uttrycker Leibniz, när han säger att det aldrig är sant att två väsenden vilka som helst skiljer sig åt *solo numero* [endast till antalet] och att, tillämpat på kropparna, detta gäller mot de "mekanistiska" uppfattningarna, såsom Descartes' åsikt. Och han säger vidare att om de inte skiljer sig åt kvalitativt, "är de icke ens väsenden" utan något jämförligt med delar, alla sinsemellan lika, av enhetligt rum och enhetlig tid, delar som inte har någon verklig existens utan är endast det som skolastikerna kallade *entia rationis* [tankeväsenden]. Låt oss för övrigt i avseende på detta göra den anmärkningen att han själv

inte tycks ha en tillräcklig uppfattning om rummets och tidens verkliga natur, ty när han definierar rummet endast som en "ordning av samexistens" och tiden som en "ordning av eftervertannat", betraktar han dem enbart från en rent logisk synpunkt, vilken inskränker dem just till homogena behållare utan någon kvalitet och följaktligen utan någon verklig tillvaro, en synpunkt vilken således ingalunda förklarar deras ontologiska natur, det vill säga rummets och tidens verkliga natur såsom manifesterade i vår värld, alltså sant existerande företeelser, i egenskap av bestämmande villkor för denna särskilda tillvaroform, som den kroppsliga tillvaron egentligen är.

Den slutsats, som tydligt framgår av allt detta, är att enhetligheten för att vara möjlig skulle förutsätta väsenden, som vore berövade alla kvaliteter och reducerade till blotta numeriska "enheter". Det är därför, som en dylik enhetlighet aldrig kan förverkligas men som alla ansträngningar gjorda i den riktningen, framför allt på det mänskliga området, kan få till enda resultat att mer eller mindre fullständigt beröva väsendena deras egna kvaliteter och sålunda göra dem till något som så mycket som möjligt liknar blotta maskiner, ty maskinen, den moderna världens typiska produkt, är just det som i den högsta grad man hittills kunnat nå representerar kvantitetens välde över kvaliteten. Från egentlig samhällssynpunkt betraktat, är det väl mot detta mål, som de "demokratiska" och "egalitära" uppfattningarna strävar, dessa för vilka alla individer är sinsemellan likvärdiga, varav följer detta absurda antagande att alla bör vara lika dugliga i vad som helst. Denna "jämlighet" är något som naturen inte erbjuder något exempel på av samma grunder som vi just angivit, eftersom denna jämlighet vore endast en fullständig likhet individerna emellan. Men det är tydligt att man med återopande på denna föregivna "jämlighet", som är en av de mest omhuldade av den moderna världens förvända "ideer", faktiskt gör individerna sinsemellan så lika som naturen medger, och detta först och främst genom att vilja ge alla en enhetlig utbildning. Det säger sig självt att, eftersom man trots allt inte kan helt upphäva skillnader i duglighet, denna utbildning inte ger exakt samma resultat för alla, utan att det blott är alltför sant att, medan den är oförmögen att ge somliga individer kvaliteter dessa inte har, den däremot är väl så förmögen att hos de andra kväva alla de möjligheter som övergår den allmänna nivån. Det är sålunda som "nivelleringen" alltid verkar nedåt, och den kan för övrigt inte verka på annat sätt, eftersom den själv är endast ett uttryck för den nedåtgående tendensen, det vill säga tendensen till den rena kvantiteten, som ligger lägre än varje kroppslig manifestation, icke endast lägre än den grad som de mest elementära levande varelser upptar utan även lägre än det som våra samtida enats om att kalla "den livlösa materien" och som dock, emedan den framträder för sinnena, alltså är långt ifrån att helt sakna kvalitet.

Den moderne västerlänningen nöjer sig för övrigt inte med att påtvinga sig en dylik undervisning. Han vill tvinga den även på andra med alla sina tankevanor och kroppsliga vanor för att rikta hela världen, som han också förenhetligar till det yttre genom att sprida produkterna av sin industri. Den endast skenbart paradoxala följden av detta är att världen så mycket mindre "enas", i detta ords egentliga bemärkelse, som den alltmer rikrikas. Detta är i grund och botten helt naturligt, eftersom den riktning världen dras i är, som vi redan sagt, den vari "separativiteten" alltmer skärps. Men vi ser här den "parodiska" karaktär framträda som så ofta möter i det som är specifikt modernt. Emedan detta förenhetligande går rakt emot den verkliga enheten, då det ju tenderar att förverkliga det som är som fjärmast från denna, utgör det i själva verket ett slags karikatyr av enheten, och detta på grund av det analoga samband, varigenom – vilket vi redan från början angivit – enheten själv har sin omvända spegelbild i de "enheter" som bildar den rena kvantiteten. Det är själva denna omkastning som möjliggjorde för oss att nyss tala om det förvända "idealet", och man ser att man faktiskt måste förstå det i en mycket exakt bemärkelse, för övrigt inte därför att vi känner det minsta behov av att återupprätta detta ord, "ideal", som för de moderna får betyda något nästan vad som helst och framför allt får tjäna till att dölja avsaknaden av varje verklig princip; så missbrukat

har ordet blivit att det till sist har helt förlorat sin betydelse. Men vi kan åtminstone inte avhålla oss från att anmärka att ordet enligt sin själva härledning borde ange en viss tendens mot "idén", fattad i en mer eller mindre platonisk innebörd, det vill säga på det hela taget mot essensen och mot det kvalitativa, hur oklart dessa än uppfattas, medan det oftast, liksom i det fall det här handlar om, fattas såsom beteckning för det rakt motsatta.

Vi sade att det råder en tendens att förenhetliga icke endast de mänskliga individerna utan även tingen. Om den innevarande tidsålderns människor berömmar sig av att förvandla världen i ett allt större mått och om i själva verket allt i den blir alltmer "konstgjort", är det framför allt i den bemärkelse som de tänker sig förvandla den, däri att de inriktar all sin verksamhet mot ett område, som är så strängt kvantitativt som möjligt. Alldenstund man har velat utarbeta en helt kvantitativ vetenskap, är det för övrigt ofrånkomligt att de praktiska tillämpningar, man gör av denna vetenskap, har samma karaktär. Det är dessa tillämpningar, som i sin helhet och allmänt betecknas som "industri", och man kan nog säga att den moderna industrin i alla avseenden representerar kvantitetens triumf, icke endast därför att dess produkter icke vädjar till annan kunskap än den av det kvantitativa slaget och därför att de verktyg den använder, det vill säga egentligen maskinerna, är så inrättade att kvalitativa hänsyn så litet som möjligt får göra sig gällande i deras användning och att de människor som sköter dem själva reduceras till en helt mekanisk aktivitet, men också därför att i denna industris själva produktion kvaliteten helt och hållet offras för kvantiteten. Några ytterligare anmärkningar i detta ämne vore nog inte gagnlösa, men innan vi kommer dit, skall vi ställa ännu en fråga, som vi i det följande skall återupptaga: vad man än tänker om värdet av resultaten av den inverkan, som den moderna människan utövar på världen, är det ett faktum, oberoende av varje värdering, att denna inverkan har framgång och att den åtminstone i ett visst mått når de mål den uppställt för sig. Om en annan tidsålders människor hade handlat på samma sätt (för övrigt ett helt "teoretiskt" och faktiskt osannolikt antagande med tanke på de mentala skillnader som föreligger mellan dessa människor och dagens), hade då de erhållna resultaten blivit desamma? Med andra ord: för att den jordiska miljön skall foga sig i en dylik verksamhet, fordras det inte att den på något sätt gjorts mottaglig för den genom de kosmiska förutsättningarna i det cykliska skede som vi för närvarande befinner oss i; det vill säga, finns det inte i denna miljöns natur något som förändrats i jämförelse med förflutna tidsåldrar? Så långt vi hittills kommit i vår framställning, vore det ännu för tidigt att närmare bestämma denna förändrings natur annat än att karakterisera den såsom ett slags kvalitativ förminskning, som ger mer makt åt allt som hör till kvantiteten. Men det som vi redan sagt om tidens kvalitativa bestämningar tillåter åtminstone att redan nu uppfatta möjligheten och att förstå att de konstgjorda förändringarna av världen för att kunna förverkligas måste föregås av naturliga förändringar, som de på något sätt endast motsvarar och fogar sig efter just i kraft av det i tidens cykliska fortgång ständigt existerande ömsesidiga förhållandet mellan den kosmiska ordningen och den mänskliga ordningen.

Ovanstående text utgör kapitel VII av René Guénons bok *Kvantitetens herravälde och tidens tecken*. Boken är en översättning från franskan av Lars Adelskog. Originalens titel är *Le Règne de la Quantité et les Signes des Temps*. Svenska översättningen © Lars Adelskog 2013. Eftertryck eller annan återpublicering, helt eller delvis, såsom elektronisk text på internet eller på annat sätt, förbjöds.